

Nr 444

Av herr **Bohman m. fl.**, om viss komplettering av direktiven till offentlighetskommittén.

(Lika lydande med motion nr 383 i Första kammaren)

Enligt 8 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen) må hos myndighet upprättade handlingar i ärende angående uppgörande av ny eller ändrad stadsplan ej utan tillstånd av myndighet, som handlägger ärendet, utlämnas förrän förslag till stadsplan blivit tillgängligt för granskning enligt vad därom särskilt är stadgat. Såvitt angår hos myndighet i dylikt ärende upprättade handlingar med beräkningar av fastighetsvärden, äger myndighet som handlägger ärendet besluta att sådan handling ej heller efter nämnda tidpunkt må utan myndighetens tillstånd utlämnas. Nu nämnda bestämmelser äger motsvarande tillämpning beträffande generalplan samt utomplansbestämmelser för städer och stadsliknande samhällen.

Motivet för ifrågavarande sekretessbestämmelser har otvivelaktigt varit att ett för tidigt offentliggörande av såväl själva planförslaget som de vid dettas utarbetande verkställda beräkningarna av fastighetsvärden och kostnader skulle kunna uppmuntra till spekulationer på kommunens bekostnad och omöjliggöra eller försvåra planens genomförande. Frågan om detta motiv kan anses bärande upptogs till diskussion för några år sedan i ett av en delegation inom byggnadsstyrelsen och bostadsstyrelsen avgivet betänkande om förnyelsen av stadssamhälle-ns bebyggelse, "Saneringsfrågan" (SOU 1954: 31). Delegationen hävdade i betänkandet, att den kommunala sekretess i stadsplanefrågor som numera allmänt förekomme kunde ge upphov till markspekulationer och irrationella fastighetsvärdestegringar av långt svårare art än om markägare och företagare bibringades en klar bild av planens verkliga innebörd. Enligt delegationens mening borde hemlighållande av innebörden av upprättade saneringsprogram i största möjliga utsträckning undvikas. Till denna uppfattning anslöt sig ett flertal remissinstanser. Bl.a. framhöll Stockholms handelskammare att det icke vore möjligt att helt hemlighålla ett pågående stadsplanearbete. Från en mindre krets kommunala förtroendemän kunde lätt sprida sig uppgifter om den blivande stadsplanen, vilket gäve ett fåtal initierade möjligheter att bedriva en osund spekulation på väntade planvärdestegringar. En öppen debatt rörande de för näringslivet, fastighetsägarna och allmänheten betydelsefulla stadsplane- och saneringsproblemen vore enligt handelskammarens mening ägnad att främja en sund saneringsverksamhet.

Vi kan ansluta oss till denna uppfattning. Det undantag från principen

om allmänna handlingars offentlighet som här föreskrivits är till sin natur tveksamt och kan knappast sägas motsvara ett verkligt legitimt behov. På många håll anses det rutinmässiga hemligstämplandet av handlingarna i stadsplaneärenden till och med vara ägnat att motverka sekretessbestämmelsernas syfte. Enligt vår mening är planärendenas offentlighet en fråga av stor betydelse. Stadsplaneverksamheten i en kommun angår alla som där har sin verksamhet eller bostad. Den bör betraktas som en sådan allmän angelägenhet, i vilken en så stor krets av kommunens medlemmar som möjligt bör ta del. Upprättade stadsplaneskisser bör alltså på ett tidigt stadium göras till föremål för debatt; den offentliga belysning som på detta sätt kan ges åt stadsplaneproblemen stärker intresset för stadsplanefrågorna och bör vara ägnad att ge fackmännen värdefulla impulser. Det nuvarande systemet med i regel sekretessbelagda planförslag minskar allmänhetens intresse för planfrågorna. Då stadsplanerna väl lämnas ut till offentlig granskning, har i regel arbetet drivits så långt, att de enskilda kommunmedlemmarnas möjligheter att genom opinionsyttringar eller på annat sätt påverka ärendenas avgörande är ytterst begränsade.

Sedan förra året är en statlig utredning — offentlighetskommittén — sysselsatt med en översyn av sekretesslagstiftningen och därmed sammanhängande frågor. Enligt direktiven skall utredningen ha att mot bakgrunden av de ändrade samhällsförhållandena och den erfarenhet som vunnits under den tid nuvarande sekretesslagstiftning varit gällande göra en allmän översyn av ifrågavarande lagstiftningsområde. Direktiven har därjämte angivit vissa frågor, som borde särskilt uppmärksammas av utredningen. Bland dessa frågor återfinnes dock icke det av oss angivna spörsmålet rörande sekretessbeläggning av kommunala planärenden. Enligt vår uppfattning bör därför genom tillägg till direktiven utredningen anmodas att till prövning upptaga även berörda problem.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan komplettering av direktiven till offentlighetsutredningen, att även frågan rörande sekretessbeläggning av planärenden tages upp till behandling av utredningen.

Stockholm den 26 januari 1961

Gösta Bohman

Bo Turesson

C. W. Carlsson

Sten Källenius